

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 — »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.

Negyedévre . . . 3 — »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, április 26.

A hadüzenet.

Csak ma hozta meg a táviró a hirt, hogy az Egyesült Államok szövetsége formálisan megüzente a háborút Spanyolországának, de már napok előtt bőségesen kaptunk híreket, hogy folyik a kalózháború.

Igaz, hogy még csak kereskedelmi hajók elfogatásáról van szó, ami a tengeri hadjárat sikerére semmi befolyással sincs, de Kuba blokádjával készen van az amerikai hajóraj és a spanyol armádia is megmozdult a Zöldfoki szigetek melől. Egyszóval, mint a spanyol kormány hivatalos jegyzéke konstatálja, kitört a háború.

A háború színhelye elég messze van tőlünk, attól nem kell tartanunk, hogy a mi földrésznünk is lángba borul. Mindazáltal sok körülmény arra indít bennünket, hogy figyelemmel kísérjük a messze távolban történő, különben is érdekes eseményeket.

Nem akarjuk részletezni az amerikai háborúnak olvasóink előtt eléggé ismeretes előzményeit. Minden elfogulatlanul gondolkozó ember tudja, hogy nem a »Meyne« hajó katasztrófája okozta a háborút, hanem a yankee kalmár szellem és önhittség.

Igaz ugyan, hogy a spanyoloknak kubai kormányzata nem valami példaképe a szabad jogállamnak, de ez tisztán a kubaiak és a spanyolok dolga. Idegen állam területén felkelést szítani és támo-

gatni, mint azt az amerikai Unió tette, olyan dolog, amit egy állam sem tűrne el. Mit szólna például a mi kormányunk, ha Boszniában felkelést szítana és támogatna Törökország vagy Szerbia?!

Az ultimatum pedig, amelyet Mac Kinley elnök Spanyolországának küldött, mindennél jobban igazolja azt, hogy a spanyolok csak a végsőnek engedve nyulnak a fegyverhez országuk jogos birtokáért, nemzetük becsületéért.

Az igazság kétségkívül a spanyolok részén van, velük lesz-e vajjon a hadi szerencse?

Olyan kérdés, amelyre valószínű feleletet nem adhat senki.

Olvashatunk és hallhatunk mindenféle kombinációt. A legtöbben olyan gyengének tartották Spanyolországot az Egyesült Államokkal szemben, hogy neveltségesnek, a spanyol hidalgó öntelt vakmerőségének tartották, hogy a spanyolok elmerik fogadni a kihívást. Ma már más hangokat is lehet hallani.

A legtekintélyesebb világlap, a »Times« mérlegelve a két hadakozó fél hadi erejét, arra a végeredményre jut, hogy Spanyolország kilátásai a győzelemre kedvezőbbek. Csakhogy a háború esélyei beláthatatlanok s ami a legfőbb baj, ha hosszan tartana a háború, Spanyolország hamarabb kifogyna a pénzből, melynek úgy sincs éppen bőviben, mint ellenfele; de azért nem kell éppen attól tartani, hogy végleg elpusztul a háboruban.

A nagyhatalmak magatartása arra mutat, hogy az esetben sem kell aggódni

Spanyolország végpusztulása felől, ha elvesztené a tengeri ütközetet.

Európa rokonszenve Spanyolország felé van fordulva úgy látszik, Anglia sem fog hiányozni a koncertből. Angolország közvéleménye az amerikai köztársaságot ajándékozva meg rokonszenvével, de csak addig, míg az ultimatumot aláírta Mac Kinley elnök. Most már ők is elhagyták az Uniót, még pedig — önérdékből. Anglia örül rajta, hogy Amerika megüzente a háborút, de nem fogja elősegíteni annak győzelmét. Régóta rossz szemmel és féltékenyen nézi Anglia az Egyesült Államok óriási haladását, mely most már minden téren sikerrel felveszi vele a versenyt. Ha most Kuba is hatalmába kerülne, könnyen megjönne az étvágya — Canadára is. Ezt pedig nem igen szeretnék Albion fiai.

XIII. Leo pápa megtette a lépéseket a háború megakadályozására. Ugy hallik, királyunk felkérésére Vilmos császár még egy lépést tett, de a mai hadüzenet után az is eredménytelen marad.

Ha azonban Spanyolország gyengének bizonyulna, a nagyhatalmak nem fogják engedni az európai nagyhatalomtönkretevést.

Az igazság és a rokonszenven kívül még két fontos tényező kelti fel érdeklődésünket a háború iránt. Egyik az, hogy Krisztina királyné királyunknak közeli rokona. Másik a közgazdasági szempont. Igaz, hogy Amerika a háború miatt nem szállíthatván búzát, nem kell félni a gabona árak hanyatlásától, de attól igenis kell félni, hogy nagyon is drága talál lenni miatta az élet.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

La Havanna.

Kubatka K. után: Mendelényi Béla.

Kétkedő csodálkozással tekintenek a gyermekek nagyanyjuk ráncoktól barázdált arczára, mikor azt hallják, hogy a nagymama egykor ünnepezt szépség volt; és éppen úgy vannak ma is sokan, akik kételkedve csóválják meg fejüket, mikor azt mondom, hogy Havanna, az »Antillák gyöngye« nemrégiben is messze földön híres volt gazdagságáról, szépségéről és arról a pazar életmódról, amelyet lakosai éltek. Mert hiszen tudvalevőleg ez a város most elszegényedett és még hozzá ellenséges invázió is fenyegeti.

Bizony pedig úgy van. Valósággal az Ezerégy tündérregéi közé sorolhatnám azt az időt és azon tartózkodást, a melynek során egy barátommal alkalmam volt megfordulni La Havannában, 1875-ben, mikor a Dandolo korvetten utaztunk oda. Több napig tartott hányattatás után a Mexicó-i öblön át végre a fehér Castillo del Morro előtt egy kikötőbe futottunk be és leadtuk az üdvözítő ágyulóvést. A lakosság javarésze elnézte lobogónkat és spanyol hadihajóként üdvözölt bennünket; azon felvilágosításunkra, hogy nem Espana, hanem Ausztria a mi hazánk, még inkább fokozódott a lelkesezésük. Mert hát a földrajzban éppen nem sok járatossággal bíró benszülöttek Asturiá-ra ér-

tették válaszukat. Ez pedig Spanyolország egy provinciája és így csak spanyolok vagyunk — mondották — és punktum! — Nagyon kellemes volt hát a fogadtatás, a melyben részestülünk és így bőven is nyílt alkalmunk, hogy La Havanna vendégszeretetét az első perctől kezdve élvezhessük.

Ámbár — parancsnokunk bölcs előrelátása folytán — éppen elsőjén szállottunk partra, finanziaális ügyeink bizony vajmi szűken állottak. Mink, kadétkok, akkoriban bizony 3¹/₂ unciát kaptunk, egy havi gázi fejében. Gyönyörű arany-zöldes unciákat, a melyek megörvepztettek volna akármely érem-gyűjtőt. Am Havannában bizony édes kevés pénzösszeg volt ez; hiszen az elegáns világ klubjaiban, de meg a Riván levő játéklarangokban is 10, 20 sőt több unciás tétekekkel ment a kártyajáték, a mely téteket már csak a könnyebb kezelés végett is, már tízével-huszával külön bórzaeskóban hordtak. Egyetlen darab fehérnemű mosatása egy forintba került, aranyban; már azután egyre ment, hogy az ember ingallért, vagy 12 személyre szóló asztalterítőt adott mosásba. Csak a gyümölcs és a régi havanna szivarok voltak bámulatosan olcsók. Egy ananász, oly édes, oly illatos és oly zamatos, hogy talán sehol másutt, 3—4 krajczárba került; a legfinomabb havanna szivar sem volt drágább 5—6 krajczárnál. A havannaiak ugyan ezt nem szívják; ők csakis a friss, majdnem zöld dohánylevelekből sodort szivarokat szívják. A mi izlésünk szerint, a a dohányzás legnyomorultabb neme csakis ez

lehet. Különbösen többen közülünk felhagytak a dohányzással; pedig rajongó hívei voltak mind a havanna szivaroknak. Hanem elmentünk egy óriási szivar-gyárba és a mit itt láttunk, hogy a néger nők miként készítik a drága havanna szivarokat, bizony eloszlatta minden illuziónkat. A fogadtatás különben a lehető legszivesebb volt; miandannyan beirtuk nevünket a vendégkönyvbe és távozáskor mindnyájan ajándékkul kaptunk egy-egy doboz havanna-szivat, a javából.

Sokkal élesebb itt a különbözés, meg a személyeskedés is a más színűek iránt, mint akár hol is a az intillákon. A járműveken, csolnakokon ló és gőzvasutakon, a színházban sőt még a templomban is külön elválasztott helyük van a Coloradosoknak, a kik semmi pénzért oda nem ülnek egy fehér mellé. Hogy azonban nem minden tekintetben ily mereven tartózkodóak, azt leginkább a számtalan keverék-színű gyermek mutatja, azonban csak is lehetőleg gögös megvetést éreznek az egy árnyalattal világosabb pajtásaik iránt.

Ez a szín-differenzia aztán az egyetlen a mi gátolja a bizalmas együtt tartózkodást és életet. Egyébiránt imádják a színeket, mindenben és mindannyian. Minden ház homlokzata lángveres, égbék, narancssárga vagy fűzöld színű; ha aztán véletlenül fehér is, akkor biztosan az erkély meg az ablak lángveresek. De ezek a riktó színek itt csodálatosképpen nem bántók. Sőt inkább nagyon is hozzáilleknek a vidék páratlan flórájához és a sötétkék

ORSZAGGYÜLES

A képviselőház ülése.

Budapest, ápril 26.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Molnár Antal, gróf Eszterházy Kálmán, Rakovszky István.

A kormány részéről jelen vannak: báró Fejérváry, Wlassics, Josipovich.

Szilágyi Dezső elnök bemutatja a miniszterelnök átiratát, a letárgyalt törvényjavaslatok szentesítéséről. Bemutatja Sima Ferencz levelét, melyben azonnali elővezetés terhe mellett való megidézés miatt mentelmi joga megsértéséről tesz panaszt. Kiadatik a mentelmi bizottságnak.

Folytatják

a kongrua törvényjavaslat

részletes tárgyalását. A harmadik szakaszánál.

Kiss Albert: Bizonyítja, hogy az evangélikus református egyház adó rendszere szerint a hívek sehol egyházi adókkal túlterhelve nincsenek. A törvényjavaslat harmadik szakaszát nem fogadja el változatlanul, hanem módosító indítványt nyújt be.

Bartha Ödön: Szintén határozati javaslatot nyújt be, mert a szakasz sérti az autonómiát.

Jagics Péter: Határozati javaslatot nyújt be, mely szerint ha az illető lelkész elmulasztaná a segélyért folyamodni, az egyházi hatóság a mulasztást jóvá tehetné, a mennyiben ez esetben a felekezeti hatóság előjárósága által kérhetné a segélyt. (Helyeslés baloldalon).

A szavazógép hibázott.

Wlassics: A módosításokra vonatkozólag válaszol az indítványozóknak. Az egyházi adózási rendszer bevitelének nem híve azért a felelősséget el nem vállalhatja. A jelen törvényjavaslat keretében nem lehetséges a bajokat orvosolni és miután a kormány már ugys elment a méltányosság legvégső határáig, kéri tehát Kiss Albert határozati javaslatának mellőzését. Bartha módosító indítványát nem tartja elfogadhatónak. Jagics képviselő módosítását elfogadja. Nem zárkózik el semmiféle módosító indítvány elöl, ha azzal egyetért. Kéri a Házat Kiss Albert és Bartha Ödön módosításának mellőzésével Jagics képviselő módosításának elfogadására. Az elnök felteszi a kérdést, elfogadja-e a

Ház a törvényjavaslatot a bizottság szövegezésében?

A többség nem tudván miről van szó, felállott. (Óriási derűtség).

Az elnök azután megmagyarázza, hogy a miniszter elfogadta Jagics módosítását, mire a többség a bizottság szövegezésének mellőzésével elfogadta Jagics módosítását.

Nyolcz osztály vagy érettségi.

Messkó László: Módosító indítványt tesz, a melyben kéri, hogy nemcsak a nyolcz osztály elvégzését, hanem az érettségi vizsgát is követeljék azoktól a lelkészekről, a kiknek maximális segélyt nyújtanak.

Wlassics Gyula: Nyolczszáz forint oly csekély összeg, hogy a kvalifikáció szigorítása nem méltányos. Nem fogadja el Messkó módosító indítványát.

A Ház többsége erre a negyedik szakaszt a bizottság szövegezésével elfogadja.

A tanítói kvalifikáció.

Az ötödik szakaszánál

Pader Rezső módosító indítványt nyújt be. E szerint a 400 frtnyi letminimum kiegészítésére csak azok a lelkészek tarthatnak igényt, a kik legalább néptanító kvalifikációval bírnak.

Várossy Gyula: Nem járul hozzá Pader módosításához, mert az egyedül az egyházi autonómiai jog körébe tartozik, mekkora kvalifikációt kíván a lelkészekről. Csak azt kívánja, hogy a lelkészek itt Magyarországon végezzék el iskolájukat és tudjanak magyarul beszélni.

Wlassics Gyula: Nem járul hozzá a módosító indítványokhoz és kéri a Házat, hogy azokat mellőzze.

A többség a szakaszt változatlanul elfogadja.

Magyarul.

A hatodik szakaszánál.

Thaly Kálmán: A nemzetiségi lelkészeknek adandó segélyről beszél és azt kidobott pénznek mondja. Azok, a kik a magyargyűlölet magvait folyton hintik, nem érdemesek a magyar kormány segélyére. Szeretné, ha Magyarországon minden lelkész tudna magyarul beszélni és bírná a haza nyelvét. Határozati javaslatot nyújt be, mely szerint csak azok a lelkészek részesítenek állami segélyben, akik

a magyar nyelvet bírják. Azok, a kik eddig nem voltak abban a helyzetben, hogy a nyelvet megtanulják, adjanak három évi időt, a haza nyelvének elsajátítására. Ha ebbeli köteletségüknek a megszabott határidőn belüli eleget nem tennének, a segélytől elesnék. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Makkfalvy Géza: Melegen üdvözli Thaly indítványát. Ahhoz hozzájárul, de a kivihetőség tekintetében igen sok nehézséget lát. Óreg emberek, akik egész életükben nem tanultak magyarul, életük alkonyán nem tanulhatnak meg magyarul. Azért, a mennyiben Thaly indítványához nem járulna hozzá Ház, azt enyhítő alakban, úgy a mint az a határozati javaslatban van, fogadja el. E szerint azok a lelkészek, a kik a jelen törvény életbeléptetése után alkalmaztatnak, csak az esetben részesítenek állami segélyben, ha a magyar nyelvet szóban és írásban bírják. Kéri a minisztert, hogy módosító indítványát érdemleges tárgyalás alá vegye.

Madarász József: Hazafias szempontból hozzájárul Thaly módosító indítványához. (Eljenzés a szélsőbalon).

Wlassics Gyula: Vannak bizonyos élethebb koru lelkészek, akik daczára, hogy jó fiai a hazának a magyar nyelvet nem bírják. A nyelv bírása nem ugyanaz a hazafisággal, mert az izgatók mind nagyon kitünően tudnak magyarul. (Ugy van, ugy van). A magyar nyelv sikeres oktatását majd a népiskolák tantervének a revíziójánál tárgyalás alá vehetjük, egyelőre semmi szükség arra a megszorításra melyet az indítványokban Thaly és Makkfalvy képviselők ajánlottak.

Az elnök elrendeli a szavazást. Miután közben a kormánypártból Thaly Kálmán indítványa mellett szavaztak, elrendeli a szavazatok összeszámlálását. Kitént, hogy Thaly Kálmán indítványa mellett szavaztak 46-an, elleue 69-en. Így tehát az indítványt elvetették. Elvetették azután Makkfalvy módosító indítványát is, úgy hogy a hatodik szakaszt a Ház többsége a bizottság szövegezésében változatlanul elfogadta.

Következett öt perc szünet, mely után a Ház tárgyalás alá vette a hetedik szakaszt.

Gróf Bethlen: Birálja a szakaszt, a melylyel a miniszter kissé könnyedén bánt el. A kormány, még mindig nem mondotta meg, mi az az államellenes izgatás?

A főváros egyesítésének jubileuma.

A főváros egyesítésének 25 éves jubileumi éve alkalmából több bizottsági tag azt az indítványt tette, hogy a főváros hatósága az 1898. év október hó 25-ikét, mint a három városrész egyesítésének negyedszázados évfordulóját ünnepelje meg.

A közgyűlés az indítványhoz hozzájárult s az ad-hoc bizottságba kiküldötte az indítványt aláírt összes bizottsági tagokat.

Halmos János polgármester ma ebben az ügyben értekezletet tartott a bizottság tagjaival s fölhipta őket javaslatlételre.

Radosza János azt az indítványt teszi, hogy a főváros utóbbi 25 éves történetét irassák meg, diszkozyulást tartsanak és valamely közhasznú vagy jótékony célra alapítványt tegyenek.

Tenszer Pál az időt rövidnek tartja ugyan a történet megírására, de azért Radosza indítványához hozzájárul.

Bogisich Mihály püspök szintén elfogadja az indítványt, de azzal, hogy ünnepélyes istentiszteletet is tartsanak a templomokban.

Döry László főlevéltáros nemcsak a Radosza indítványában foglaltakat kívánja a programba venni, hanem óhajtja, hogy a főváros állítasson allegorikus emléksobrot (egyelőre csak az alapkövet tennék le); veressen annyi ezüst és bronz emlékérmeket; adassanak ki királyi oklevelek; a főváros czimerét újból ál-

égbolthoz, de még inkább a pombás viseletekhez. Mert abban az időben különösen a nők fejtettek ki nagy fényűzést nemzeti viseletükben. Mindannyian spanyol frizurát, fürtös hunczutrakákat és magasan kiálló gyöngyház fésűket viseltek. Elmaradhatatlan volt mindegyiknél a hosszú fekete csipke fátyol és a legyező; de hát mit szóljak szépségükről? Négyyszer összevissza jártam már a világot, de ennyi gyönyörű szép nőt együtt soha sehol sem láttam. Nagyi-tás nélkül mondhatom: mindegyik bátran megérdemli, hogy dithyrambusokban sorolják fel szépségét.

A nap már nyugovóban volt. Lassan terjedt az alkonyatkor beálló hűs légáramlat, mindenfelé, a partok körül. A Pradon, az esti élet valóságos gőcpontján, ezrével égtek a színes gázlámpák, tündéri látványosságként. A katona zene tüzes ütényű darabot játszott és köröskörül, mindenütt ezernyi és ezernyi tömeg hullámozott, csevegett, kaczagott, fel és alá. A csodálatos formájú fogatok, járművek százai robogtak el előttünk. A hölgyeknek különösen kedves fogata a két ülés, ösvér-vonta laptika. A járművek mind pirosak, selyemmel bélelték és az ösvérek is selyem takarókkal voltak borítva. Rendesen néger kocsisok hajtják. S a kocsikban, szellős öltözékben, valóságos csipkehalmaz között, gyönyörűbbnél gyönyörűbb kreol-nők, a báj, a tüzes kellem valóságos költeményei.

Lehetetlen leírni ezt a kábító tür-zavart. A selyem suhogása, a kis cipők magas sarkainak kopogása, a legyezők csattogása, a csacsogás csevegés, az éjtüzi szemek villanása valósággal meghódított. S mikor itt-ott felcsendült a bíbor-piros ajkakon egy halk kacaj, bizony mondom lelkesülni kezdtünk.

Éjfél felé változott a kép. A színházak s hangversenyek publikuma lepte el a sétateret, hogy fris levegőt szivjon. Új alakok, új szépségek, kellem és báj mindenütt, mindenütt.

Egy óra tájban azután esőnd lesz. Hazatér mindenki, s a Prado magánosan áll, beezüstözve a holdvilágtól. Csend van köröskörül, csak itt ott hallatszik a mandolin pengése és a castagnett csattogása. Ott táncz helyiségek vannak s ott tánczolják a világ legkecsesebb, legtűzebb tánczát, a Habanera-t.

A havannai nők teljes mértékben élvezik ifjúságukat és szépségüket, mert hiszen nagyon jól tudják, hogy úgy is hamar megöregednek. 25, a legjobb esetben 30 éves korukban már oda minden szépségük. Csodálatos, hogy a rendkívül finom arczvonások, mily hirtelen torzulnak így át valóságos boszorkány képpé.

És ilyenkor bizony alig lehet különbséget tenni az anya és leány között. De míg fiatalok, addig nincs a földnek még egy része, a melynek asszonyi szépségben velük versenyezzenek. Rendkívüli kellemmel kezelik a cigarettát a mely élvezetnek különben minden havannai nő kivétel nélkül hódol.

Bizony mondom, nehéz szívvel bucsuztunk el Havannától, ettől a tündérszép szigettől. S össze szorult a szívünk, mikor a Castillo de Morro erkélyeiről fehér csipkekendőket lobogtattak felénk azok a tüzes szemű gyönyörű kreol nők, örök bucsu képpen. Mert hiába, bár kised gázsinkból egyébre sem telt ott, mint egy kevés rízre, halra és bizony többet koplattunk mint jóllaktunk, — mégis szomoruan sóhajtoztunk, mikor valamelyikünk elkezdte, hogy: Hej! fiuk, micsoda szép volt ott, Havannában! Kár, hogy olyan rövid ideig tartott! Bizony kár!

lapítsák meg; a fővárosi könyvtárt és muzeumot nagyobb összeggel dotálják; a 25 év óta működő fővárosi bizottsági tagok részére adjanak ki disz-oklevelet; a szegényházak, menedékházak lakóit vendégeljék meg stb.

Nagy Dezső (műgyetemi tanár) a vidéki városok törvényhatóságait is megkivánja hívni az ünnepre.

Verédy Károly dr. tanfelügyelő valamely nagyobb alkotásban kívánna a nap megörökítését; például egy olyan kórház alapításával, a mely a gyógyíthatatlan betegek befogadására szolgálna.

Az **elnök** ezután kijelenti, hogy teljes elismeréssel adózik e komoly fontosságának, mert hiszen a legutóbbi 25 év alatt a főváros többet fejlődött, mint azelőtt összesen. De, bár 25 év egy ember életében hosszú idő, elenyésző csekélység az egy törvényhatóság főállásában s ezért nem is adhat alkalmat valamely különösebb ünneplésre. Mégis, arra való tekintettel, hogy a három városrész egyesítése akkor történt s abban az időben kezdődött a főváros hatalmas fejlődése, a maga részéről nem ellenzi a megünneplést, úgy azonban, hogy az a főváros anyagi erejének legkisebb megterhelése nélkül történjék. Hozzájárul tehát ahhoz, hogy október 25-én istentisztelet tartassék az egyik templomban s aztán legyen a törvényhatóságnak diszközgyűlése, a melyen legyenek méltatva főváros ez időszaka alatt történt főbb események. A 25 év történetének külön megírása e szerint nem szükséges, de mivel **Salamon Ferencz** féle fővárosi általános monografia készül s abban egy a 25 év is méltatva lesz s **Mauzáló Henrik** hajlandó ezt a munkálatot elvállalni. A mi a királyi oklevelet és a czimer kérdést illeti, ezek egészen függetlenek a 25 éves jubileumtól s külön is megadhatók. A törvényhatóságok meghívását sem tartaná helyesnek, éppen azért, mert nem terveznek nagyobb szabású ünnepeket. A **Verédy Károly** indítványára vonatkozólag megjegyzi, hogy e tekintetben rendelkezésre áll annak az 1 millió forintnak az évi 40,000 forint kamata, a melyet a főváros a koronázás jubileuma alkalmával tett.

Radosza János, **Tenszer Pál** és **Mezei Mór** dr. hozzászólása után kimondotta az értekezlet, hogy az ünnepiességet a lehető legegyszerűbb módon kívánja megtartani: *istentisztelettel, diszközgyűléssel és alapítvány tételével.*

A háború.

A véglegesen kitört háborúról budapesti tudósítónk a következő eredeti táviratokban számol be:

Washington, ápril 26. (Saját tud. távirata.) Mac Kinley elnök aláírta a hadüzenetre vonatkozó határozatot.

Washington, ápr. 26. (Saját tud. táv.) Mac Kinley elnöknek a kongresszushoz intézett üzenete a kongresszus határozataira és a Spanyolországhoz intézett ultimátumra hivatkozik, utal továbbá Gullon spanyol külügyminiszternek Woodford volt madridi amerikai követhoz f. hó 21-én intézett jegyzékére, a melylyel a diplomáciai összeköttetést megszakították. Az üzenet kifejti, hogy a jegyzékből kitűnik, hogy Spanyolország, miután a kongresszus határozatairól és arról az akcióról tudomást szerzett, melyre az elnök felhatalmaztatott, erre azzal válaszolt, hogy

az Egyesült Államok jogos követeléseit ellenséges intézkedésnek fogja fel, aminek a diplomáciai összeköttetés megszakítása lett a következménye Spanyolországnak az Egyesült Államokkal szemben követett eljárása által; ez oly lépés, a mely a nemzetközi jogszokás szerint két szuverén hatalom között létező hadiállapotot kíséri. Miután az elnök a tényleges intézkedéseket, mint pl. Kuba ostromzár alá vételét, amelyeket már jóváhagytak, felsorolta, azt ajánlja, hogy haladéktalanul fogadják el azt a határozati javaslatot, amely szerint az Egyesült Államok és Spanyolország között hadiállapot létezik, hogy ez által köztudomásu legyen, hogy az Egyesült Államok hadviselő fél és hogy jogai és kötelességei a hadviselésnél biztosíthatók legyenek.

Madrid, április 26. (Saját tud. táv.) Megerősítést nyer az a hír, hogy az amerikaiak a »Miguel-Yower« spanyol kereskedelmi hajót lefoglalták.

A kamara végérvényesen megalakult. A karlisták és a republikánusok a haza integritásának megsértése céljából a kormányhoz csatlakoztak. Számos város felajánlja vagyonát és véréit.

Madrid, április 26. (Saját tud. táv.) (A kamara ülése.) Az elnök beszédében azt mondta, hogy a spanyol parlamentnek nem szabad a washingtoni parlament inzultusait viszonznia, hogy az egész civilizált világ továbbra is tiszteletben tartsa a parlament prestige-ét. Spanyolországot nem támadhatják meg büntetlenül és nemsokára ki fog tűnni, hogy a spanyol lobo-gót a spanyol terület egy pontján sem szabad megsérteni.

Sagasta miniszterelnök Romero Robledo-val szemben kijelentette, hogy miniszterválság nem forog fenn. A kormány még jobban egyetért, mint valaha és csakis a haza nagy érdekeinek megvédésével foglalkozik. A kormány nem gondol arra, hogy az alkotmányt felfüggeszse, ha azonban a felfüggesztés szükségessé válnék, habozás nélkül tenné meg. A kormány arra sem gondol, hogy a parlamenti ülészak tartamát rövidebbre szabja, a kormány minden lehetőt megtett, hogy a háborút elkerülje. A galád rá galmazások azonban, melyekkel Spanyolországot illették és az Egyesült Államok fenyegetései tették elkerülhetlenné a háborút. Spanyolország erejében bizva megy harcban; a józan ész az ő pártján van.

Valamennyi pártvezér hazafias beszédben nagy tetszés mellett kijelentette, hogy a kormányt e válságos időben a haza nagy érdekeinek megvédésében támogatni fogják.

A kamara egyhangulag bizalmat szavazott a kormányra és kijelentette, hogy minden erejéből azok mellé fog állni, akik a haza védelmében harcolnak és készek a harcra.

Madrid, ápril 26. (Saját tud. táv.) A »Miguel Yower« gőzhajó barcelonai tulajdonosa felszólalást tett a hajónak Amerika részéről történt elvétele miatt, mert a gőzhajó az ostromzár kihirdetése előtt futott ki Havannából és a hivatalos hadüzenet előtt vétetett el. Kijelentette, hogy az elvétel a nemzetközi jogba ütközik és kérte, hogy a felszólalást Cambon francia nagykövet közvetítésével nyújtsák át. A nagykövet határozottan támogatta a felszólalást.

Hivatalosan megczáfolják azt a hírt,

hogy a torpedó-naszádok visszatértek Spanyolországba.

Washington, április 26. (Saj. tud. táv.) Itt semmit sem tudnak arról, hogy a Key-Westet Kubával összekötő kábelt elválták volna. Határozottan utalnak arra, hogy az Egyesült Államok aláírták azt az egyezményt, amely a kábel megvédését háborus időben garantálja. A hadügyminiszterium felszólította az egyes államokat, hogy önkéntes csapatokat állítsanak. New-York állam 12 gyalogezredet és 2 lovas-osztályt, Pennsylvania 10 gyalogezredet és 4 nehéz üteget szerel fel. Az államok lakosságuk arányában állítanak csapatokat. Pennsylvania nemzeti őrsége és Illinois miliciája parancsot kaptak, hogy szerdán fegyverben álljanak. Elvárják, hogy e napon mintegy 15.000 emberből álló rendes csapat fog állani Chikamangában. Az önkéntesekkel együtt 50.000 ember lesz ott összevonva.

London, ápril 26. (Saját tud. táv.) A »Times« közzé teszi Spanyolországnak a hatalmakhoz intézett jegyzékét, amelyben kifejti magatartását az Egyesült Államokkal szemben. Sorra veszi az utóbbi eseményeket és végül kijelenti, hogy Spanyolország meg van győződve, hogy a jog és igazság az ő részén van s nem adhatja fel és nem is akarja feladni szuverenitását Kuba szigetén.

Ottawa, április 26. (Saját tud. táv.) A Kanada semlegességére vonatkozó nyilatkozatot tegnap hivatalosan közzétették.

Key-West, ápril 26. Mialatt a »Foobe« torpedónaszád a matanzasi kikötőben felméréseket eszközölt, egy elfedett spanyol üteg három lövést tett a naszádra, de egy lövés sem talált.

Madrid, ápril 26. (A szenátus ülése). Almenas gróf azt kérdezi a kormánytól, vajjon a párisi szerződésnek a kalózkodásra vonatkozó részét hallgatólag elismeri-e, vagy pedig el van tőkélve mindazok részére kalózleveleket kiállítani, akik ilyent kérnek?

Sagasta miniszterelnök azt válaszolta, hogy a jelen pillanat nem opportunus arra, hogy erre vonatkozó nyilatkozatokat tegyen. Almenas gróf ragaszkodott kérdéséhez, mire Gullon külügyminiszter kijelentette, hogy Spanyolország ugyanazon magatartást tanúsít, mint a párisi szerződés előtt, határozott nyilatkozatot azonban nem tett.

A hadügyi és a tengerészeti miniszter előterjesztik a szárazföldi és tengeri hadsereg ujonczjutalékáról a folyó évre szóló törvényjavaslatokat. Előterjesztik továbbá azt a törvényjavaslatot, amely az Antilláknak adandó autonómiára vonatkozó indemnitásról szól.

A trónbeszédre vonatkozó válaszirati javaslatot Sagasta miniszterelnök beszéde után, amelyben köszönetet mondott a szenátoroknak magatartásáért, a szenátus elfogadta. Sagasta azt mondta, hogy nagy örömmel látja a pártok egyértelmű eltökéltségét, hogy harcra keljenek azok ellen, akik ki akarják üzni a spanyolokat saját országukból; erőlyesen tiltakozott a »Maine« ügyében emelt rágalmak ellen és e szavakkal végezte beszédét:

Spanyolországot legyőzhetik, de meg nem becssteleníthetik soha! (Élénk tetszés).

Egy szenátor Spanyolországot éltette, ami nagy lelkesedést keltett.

A szenátus elnöke kijelentette, hogy a spanyol szenátus az amerikai szenátus sértésére közönnnyel és a legmélyebb megvetéssel válaszol.

Madrid, ápril 26. Az itteni diákok a Fabra-ügynökség értesülése szerint két üdvözlő táviratot kaptak külföldi kollegáiktól.

A portugál diákok ezt a táviratot küldték:

»Fél Evora lelkesedéssel üdvözlö a spanyol kollegákat és az egész spanyol népet, ahhoz a magas és hősies magatartáshoz, a melyet ebben a fájdalmas időben oly jól meg tudtak övni és legforróbb óhajtaikat küldik, hogy dicsőséges zászlókat újabb diadalokat arasson. Eljen Spanyolország!«

A párisi egyetem jogkari hallgatóinak távirata ez:

»A párisi joghallgatók, felháborodva azok miatt az igazságtalan és önző támadások miatt, a melyeknek nemes spanyol testvéreik szolgálatnak célpontul, bajtársaiknak legmelegebb rokonszerejét fejezik ki és meg vannak győződve, hogy a spanyol fegyverek dicsőséget hoznak a mi régi latin fajunk zászlajára!«

London, április 26. (Saját tud. táv.) A Reuter-ügynökségnek jelentik Hongkongból tegnapi kelettel: Az angol hatóságok ama jegyzéke következtében, amelynek értelmében amerikai és spanyol hadihajóknak 48 óra alatt el kell hagyniok az angol kikötőket, az amerikai hajóraj hátralevő része ma eltávozott a kikötőből. A főparancsnok és az amerikai konzul azonban tiltakozást adtak be az említett jegyzék ellen, szükségtelennek mondván a hajók tengerre szállását, mert az amerikai kormány eddig még nem közölte hivatalosan a hadüzenetet.

London, ápril 26. (Saját tud. táv.) A Reuter-ügynökség jelenti Mexikóból: **M a r i s c a l** külügyminiszter kijelenti, hogy **M e x i c s a** legszigorubb semlegeséget fogja tanusítani. A kormány el van tőkévelve, hogy érvényt szerez abbéli akaratának.

London, április 26. (Saját tud. táv.) A hivatalos lap közli Anglia szigorú pártatlan semlegességét.

Páris, április 26. (Saját tud. távirata.) A minisztertanács tudomásul vette a háboru közléseket és legközelebb a hivatalos lapban publikálják a semlegességet.

Nev-York, ápril 26. (Saját tud. táv.) Elhatározottak, hogy a spanyol hajóhad ellen, — ha esetleg Amerika ellen fordulna, — haladéktalanul repülő hajóhadat indítanak utnak.

A »Nagyvárad« sajtópöre.

Nagyon jól emlékezhetnek még kedves olvasóink arra a nagy port vert akcióra, a melyet is a »Nagyvárad« című politikai napilap **Fauszt Elek**, akkori pénzügyigazgató ellen indított.

Ez a dolog múlt évi október havában történt. A heves támadásnak, sőt ismételt támadásnak azután két eredménye lett. Egyik az, hogy **Fauszt Elek** pénzügyigazgatót, felsőbb érdekből át- és városunkból elhelyezték, — a másik pedig az, hogy ebből kifolyólag a »Nagyvárad«-nak még ügye lesz.

Ugyanis, a mint értesülünk, a múlt évi adóbehajtás alkalmával a m. kir. pénzügyigazgatóság ellen, jobban mondva **Fauszt Elek** helyettes pénzügyigazgató ellen a »Nagyvárad« című napilapban megjelent több rendbeli cikk miatt a m. kir. pénzügyigazgatóság, illetve **Fauszt Elek** helyettes pénzügyigazgató sajtóügyi feljelentést tettek. Az ügyben a vizsgálat

már meg volt. S ennek eredményeként a kir. ügyész már át is tette a sajtóbíróhoz a vádlevelet, 5 rendbeli hírlappéldány kíséretében. A vádlevelél úgy **Láng Józsefet**, a kiadót, mint **Fehér Dezsőt**, a szerkesztőt hírlap utján elkövetett nyilvános és hivatalból üldözendő rágalmozás, illetve becsületsértés vétségével vádolja s kéri ellenük a büntető eljárás fogantatását.

Eddig a dolog érdeme, a melyben ugyan semmi meglepő nincs.

Nem az abszolút igazság híján emelt szót akkoriban a »Nagyvárad«, de nem is maradt felszólalásában a tárgyilagosság hangja mellett. Ez a nagy hiba. A felszólalás ódioma különben mást is ért, éppen azt, akit a »Nagyvárad« meg nem támadott, de akinek mégis kellemetlensége lett a dologból: egy tanácsnokot.

Van ugyan módoszat arra, hogy a »Nagyvárad« ennek a sajtópernek, mint sajtópernek elejét vegye, t. i. az összes inkriminált cikkek nyilvános visszavonásával. Azonban annyi mégis kellemetlen lehet egy lapra, ha ily módon kell cikkeiket módosítani.

Faktum csak annyi, hogy a »rettenetes« **Fauszt** még távolból is ijesztgeti, vagy legalább is sikeresen tudja megzavarni egykori dühös ellenfelét, a »Nagyvárad« című napilapot.

Mi pedig kíváncsian várjuk, melyiket választja a »Nagyvárad«, a visszazippantást, vagy a sajtóper?

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Április 27. A biharmegyei Népevelési egyesület választmányi ülése.
Április 30. Berettyó-társulat közgyűlése délelőtt 9 órakor.

Regészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **A bibornok a zárdában.** Dr. **Schlauch Lőrincz** bibornok látogatást tett az Orsolya-zárdában. Mintegy fél órát töltött Ő Eminenciája a zárdában, hol meglátogatta a zárda új fejedelmasszonyát **Mater Philomenát**.

* **Beteg főherczeg.** **Lipót főherczeg** Hörnsteinben súlyosan megbetegedett. Baja annyira rosszabbra fordult, hogy a halotti szentségekkel is ellátták. A legutolsó orvosi jelentés szerint a főherczeg nyugodtan töltötte az éjét; nagy izzadság mutatkozik az egész testen. Az erőbeli állapot változatlan.

* **Nagyvárad város hódoló felirata.** Annak idején közöltük annak a hódoló feliratnak a szövegét, a melyet az ápril 11-ikén tartott rendkívüli diszközgyűlésen fogadott el Nagyvárad város törvényhatósága. A hódoló feliratot már elkészítette a **Friedl M.** litografia műintézet. A remek diszmű egészen kézimunka. A pergamen-papir jobbszélén és a felső részen diszes lénia és cziradék futnak végig. Meglepő szép a megszólítás; különböző színekkel, de szép összhangban vannak a betűk ékítményekbe foglalva. Diszes a szövegnél a nagy iniciale, továbbá a szövegből Ő Felsége, V. Ferdinánd, 1848. és a »Mindenható« szavak emelkednek ki színes diszitással. A remek mű dicséretére válik a jelen műintézetnek. A hódoló feliratot ma küldik fel a aelügyminiszterhez, Ő Felsége elé juttatás végett.

* **A katonai nevelőintézetek új felügyelője.** A király bruckenheimi **Drathschmidt Károly** altábornagyot a katonai nevelőintézetek főfelügyelőjévé nevezte ki. — **Drathschmidt** altábornagy, ki jelenleg a 19. gyaloghadosztály parancsnoka, 1885-ben kapta

meg az altábornagyi rangot. Lovagja a Lipót-rendnek és a harmadik osztályu vaskorona-rend tulajdonosa.

* **Számonkérő szék a városházán.** A tegnap folyamán folytatta megkezdett vizsgálatait a városi ügyosztályokban a főszámonkérőszék. **Dr. Bethy László** főispán és titkárja, **Hlatky Endre**, dr. **Bulyovszky József** polgármester és **Istvánffy** városi aljegyző voltak a vizsgáló bizottság tagjai, kik tegnap a városi főszámvevői hivatalt vizsgálták meg az egész nap folyamán. A vizsgálat esti 7 óra tájban ért véget, melynek sorozatán néhány észrevételt tett a főispán, de általában tapasztaltak felett megelégedését fejezte ki **Ragány János** főszámvevő előtt. Eddig, mint halljuk, az elnöki osztályt és az adóhivatal ügykörét és működését vizsgálta át a számonkérőszék.

* **A villamos vasut szerződése.** Nagyvárad város legutóbbi közgyűlése tudvalevőleg a budapesti villamos társasággal kötendő szerződést visszaadta a jogügyi szakkbizottságnak átnézés és tárgyalás végett. A szerződést a város már kinyomatta s tanulmányozás végett kiosztotta a jogügyi szakkbizottság tagjainak.

* **Kitüntetett zene-művész.** **Király Ő Felsége H u b a y Jenő** hegedű-művésznek és az országos magyar zeneakadémia tanárának, a zene-művészet és zeneoktatás terén szerzett érdemei elismerésül, a **Ferencz József** rend lovagkeresztjét adományozta.

* **A Parobek-gát ügye.** Nagy-Körözs-utca elején, az uszoda mellett az u. n. Parobek-gátat a víz nagyon elmosta, megrongálta. A helyreállítás kötelezettsége és a költségek viselése felett azonban hosszas tárgyalások folytak, mert a közvetlen érdekelt három háztulajdonos az uszodát, az új láb nélküli hid építését hozták fel a baj előidézésére okul s nem akartak a költségekhez hozzájárulni. Végső forumként a miniszter döntött és pedig aként, hogy a város az engedelményes és ez év végéig a gát jókarba helyezését és a kőhányás elkészítését ez év végéig eszközölni köteles. A költségekhez a város és a három érdekelt köteles hozzájárulni és pedig: a város 647 frttal, **Gyurkovits Agostonné** 333 frttal, **Szabó Gyuláné** 333 frttal és **Beczky Arthurné** 333 frttal.

* **A városi árvaház ügye.** Nagyvárad város árvaházára felügyelő bizottság május hó 5-én délelőtt 10 órakor ülést tart a városház termébe. Ez alkalommal sok és fontos tárgy kerül megbeszélés alá. Így az elmúlt év zárszámadása, árvák felvétele, a női választmány jelentése az árvaház épületének átalakítása és jövedelmezővé tétele tárgyában.

* **A főügyészség helyisége.** Ez év őszén, mint már említettük, a nagyvárad kir. Táblát főügyészséggel egészíti ki az igazságügyminiszter. Nagyvárad városa, a kir. Táblák decentralizációja alkalmakor folyt nagy licitáczió tett kötelező ígéréthez képest, helyiséget és felszerelést tartozik adni a főügyészség részére. Már van készen egy terv a kir. Tábla mostani épületének kibővítésére, de ez nem lesz készen októberre, miért is a város az Apolló épületét akarja átalakítani a főügyészség ideiglenes helyiségeül. A kir. törvényszék tudvalevőleg október elején beköltözik az új palotájába a járásbírószékkel együtt. Az Apolló átalakítását 1240 frtra, a berendezést 3066 frtra irányozta elő a városi mérnöki hivatal.

* **Jótekonny fürdő bérlő.** **Czeplédy Sándor** a **Szent-László** (Püspök-) fürdő jótekonnyágáról ismert bérlője tegnap értesítette **Rákos Vilmost** a »Hirsch Mór« egylet titkárját, hogy a »báró Hirsch Mór« egylet tagjainak kérése folytán a fürdő saisonra a gyógyfürdők és szobák árából 30% engedményt nyújt. Mikor

ezért a kedvezményért *Rákos Vilmos* ez uton is köszönetet mond az egyesület nevében a nemes emberbarátnak s jószívű adakozónak, egyben értesíti az egyesület tagjait, hogy akik ezta kedvezményt igénybe óhajtják venni, jelentkezzenek az egyesület titkári hivatalában. (Nagyteleki-utca.)

* **Ehetetlen kenyér.** Tegnap délelőtt *Dossa Imre* és *Vári István* paptamási-i lakosok azon panaszt tettek dr. *Bulyovszky József* polgármesternél, hogy az elmúlt héten *Berger Testvérek* nagyváradai zöldségek-üzeménél a nagy reklámmal hirdett olcsó lisztből vettek 13 $\frac{1}{2}$ és 16 kr-ával. Az így összevegyített lisztből sült kenyér élvezhetlen. Azt hiszik, hogy búkköny és árpából van készítve a liszt. Együttal bemutatott egy darab valmit, amit bárminek lehetett tartani, csak kenyérnek nem. Ez igazán ehetetlen. A polgárnagy azonnal átküldte az állítólagos kenyeret a rendőrkapitányi hivatalhoz, a honnét *Gerő Ármin* r. alkaptány azonnal elment a nevezett üzletbe. A kereskedő eladta, hogy a lisztet a nyír bogáti gőzmalomból hozatja s minden zsák le van olmozva. Másod és harmadosztályu rozsliszt. Garanciát nem vállal a lisztért, de azt hiszi, hogy az illetők nem tudják ezen lisztnek a sütés módját, a mely egészen elűt a buza-kenyér készítésétől. A boltban talált lisztből több üveggel vettek, hogy esetleg vegyelemezhessek. — Tagadhatlan, hogy gazdasszonyaink az utóbbi időben sokat panaszkodnak a lisztnek minőségére.

* **Tömeges névmagyarosítás.** A magyar kir. államvasutak tisztikarában és alkalmazottjai között utóbb örvendően tapasztaltuk, hogy a nem magyar hangzású névvel bírók neveiket magyarrá változtatják. A mult heteken a nagyvárad állomás több tisztviselőjének névváltoztatását közöltük. Most ismét néhány vasuti alkalmazottnak engedte meg a belügyminiszter, hogy vezetéket neveiket megváltoztassák. Ezek a következők: *Trifa Gábor* és gyermekei «*Sarkadi*»-ra, *Weltmann Ferencz* «*Török*»-re, *Nyegró János* «*Nagy*»-ra, *Barucza Mihály* és gyermekei «*Barcza*»-ra, *Gáspárczly István* «*Vácsi*»-ra, *Hemolcsák Károly* «*Berczi*»-re változtatták vezetékeiket.

* **Tűz.** Vasárnap hajnalban nyárszegen *Veres György* gazdának leégett egy istállója, a benne levő két lóval együtt. A kár 300 frt körül van, aminek nagyrésze megtérül, amennyiben az épület biztosítva volt. A tűz oka eddig ismeretlen.

* **Gabona tolvaj.** *Kenéz Sándor* csobánhidi birtokosnak a kamarájából a mult napokban eltűnt két zsák liszt. A csendőrségi nyomozás azonnal megindult, azonban eredmény nélkül maradt, mert a tettest mind ez ideig nem sikerült elfogni. A nyomozás folyik.

* **Bűnkronika.** *Klausz Antal* csékei lakostól a mult napokban elloptak 16 darab tyukot egy zárt kretreczből. A tettes elmenekült s a csendőrségi nyomozás eddig eredményre nem vezetett. — *Biró József* bárándi lakostól *Varga Mihály* és *Juhos Imre* bárándi lakosok nagymennyiségi élelmiszert loptak a zárt kamarából. A tolvajokat elfogták, akik be is ismerték tettüket azonban arra hivatkoznak, hogy cselekményüket azért követték el, mivel már több nap óta éheztek. A csendőrség letartóztatta őket. — *Lessen Keszthelyi Sándor* földművelőnek *Veres György* földművelő feltörte a kamaráját és abból nagyobb mennyiségű élelmiszert lopott. A tettes tagadja ugyan a tettét, azonban a lopott dolgokat megtalálták lakásán. Az ügy fellett jelentve a helybeli járásbírósnál.

* **Elveszett.** Kedden este a Fő-utczán elveszett egy köteg kulcs. A megtaláló jutalomban részesül, ha átadja a rendőrségen megtudható czimén.

x **A legjobb** asztali, csemege és gyógyborok *Berger Lajos* Bémer-téri borkereskedésében (Stidl-ház) kaphatók. A borok valódiságáért felelősség vállalattik. Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan teljesítettnek.

Élő Pál temetése.

Óriási részvét mellett folyt le tegnap a szerencsétlenül járt derék munkás temetése. Az udvar, az utca zsufolásig megtelt a résztvevő néppel, mely végtisztességet akart adni egy feddhetetlen munkás ember koporsójánál.

A gyászoló nép között *Csanády főpallér* is kikísérte a koporsót, valamint a *Neuschloss* cég hivatalnokai is mind részvét látogatást tettek a gyász háznál és az ifjabb hivatalnokok a temetésnél is ott voltak. A temetést igen díszesen és pontosan állította ki a »Kegelet« temetkezési intézet.

A koporsót remek koszorú borították: A koszorúk czim szalagja: Szeretett jó férjének — bánatos neje. Szerencsétlen munkásának — *Neuschloss* cég. Fájdalma jelül — Vállalati vezetőség Utolsó üdvözlétül — Munkatársai.

D. u. 1 $\frac{1}{3}$ órakor kezdődött a temetés. A koporsó körül állottak a rokonok és a szegény 10 hónapi házasság után özvegyégre jutott feleség, egy leendő árvának anyja. Lehetetlen leírni azt a fájdalmat, annak a sok száz embernek zokogását, a mi a temetés és bucsuzató alatt kitört. Ez a koporsó igazán könnyel és szenteltvízzel lett beszentelve.

Az uton a nép együtt énekelte a kántorral a gyász énekeket s csendes elfogódottsággal kísérte utolsó útjára az Ószi temetőbe a szerencsétlen ifjú férjet.

A sírnál két munkás, egy nő és egy férfi engedélyt kért, hogy pár szóval elbucsuozzan a halottól. A papnak ez iránt közvéleménye nem lévén, el is mondták amit akartak, megható egyszerűséggel, át érezve, úgy amint a szívük diktálta.

A *cs Miklósné* az özvegyhez szólott különösen: ilyen képen vigasztalva:

Kedves nőm, akihez kapcsol a hit láncza,
Te valál életnek legfőbb boldogsága,
Nézd mivé lett élted, a halál letépett,
Ölél karodból mély sirba temetett.
Korán veszed fel az özvegyi fátyolod
Hogy az öröm helyett példázna bánatot.
De azért ne csüggedj, kérjed Istenedet,
Ki nem hagyja el az árvát és özvegyet,
Ki a madaraknak étküket kiosztja,
Lelkes teremtetését attól meg nem fosztja.
Légy boldog amig élsz, enyhüljön bus szived.
Lelkem édes fele, Isten legyen veled.

E sok érzéssel elmondott, kivonatossan közölt bucsuzó után a munkások nevében szintén igen meghatóan beszélt *Gulyás Sándor* Nagy-Szalontáról való munkás, az elhunynak nem régi, de igaz barátja. Elmondja, hogyan lettek barátokká, aztán leírja a szerencsétlenséget:

Folyó év április 22-ikén, reggel 4 órakor munkába álltam én
Munkába állottunk sokan, mind jó kedvvel, mely kedvet

Nem soká könnyel váltottunk fel.
Minden munkás szíve megdöbönt kebelében,
Mikor az a hír jött szélén sebesebben:
Élő Pál leaset, talán már meg is halt.

Azután megnyugvást lel a szentírás azon mondatában, hogy az Isten hamar magához veszi azokat, akiket szeret, nehogy a világ romlottsága megmételtyezze szívüket és végzi bucsuját ama reménnyel, hogy a boldogabb hazába az itt elvált kedvesek feltalálják egymást.

Ez a szerencsétlen eset sok szép dolgot is tárt fel. A munkások arcuk verejtékének gyümölcsét, filléreiket rakták össze az özvegy segélyezésére. Szombaton a fizetés után gyűlt a 10—20 krajczár. egyre szaporodott az összeg, összesen 50 forintot adtak össze a munkások, melyből pompás koszorút vettek társuk koporsójára. 30 forintot pedig át adtak az özvegynek. Ez magyar munkások szívére vall, arra a becsületes magyar szívre, mely minden megnyilatkozásában tiszteletet parancsol. E tényből kifolyólag — tisztelet a munkásoknak.

Gulyás Sándor megemlékszik bucsuzójában a *Neuschloss* cégéről, mely igazán humanusan gondoskodott a szerencsétlen családról, daczára annak, hogy őt semmi felelősség nem terheli. Legközelebb maga *Neuschloss* is személyesen jövé Váradra, maga utána

néz a család ügyeinek. Elismerés érte a *Neuschloss* cégnek és *Csanády János* főpallérnak, ki a család ügyét önzetlenül magáévá tette. Felkért bennünket az özvegy, a szegény lesújtott apa és jó nevelő anya, hogy nevükben a következő köszönő iratot hozzuk:

»Mély köszönettel és hálával emlékezünk a *Neuschloss* cég nemes jószágáról. A vállalati ügyvezetőség igazgatójának *Haris* urnak szívességét, nemkülönb *Csanády János* főpallér urnak önzetlen jószágát szóval nem tudjuk meghálálni, s el nem feledjük soha a munka társaknak szeretetét és áldozatkész kegyeletét, melylyel fájdalomunkat megnyihitették. Aldja meg őket a mindent tudó és látó jó Isten.

A gyászoló

apa, nevelő anya és özvegy.

A szeretet tettekben nyilatkozik s a szeretet mellett nincs gyűlölködés és társadalmi harc.

Az óriási versenykuglizás.

Lezajlott, mesés volt, versenyen kívül való és epizódokkal teljes.

Kiküldött tudósítónk a következő táviratokban számol be — most, 4 nap után — róla.

A *Kath. Kör kerlje*. D. u. 2 óra. (S. t. t.)

Ajtók nyitva. Nyeremények felakasztva. *Csatáry* bíróbánk iránt ajánl közös vállalatot. *Kelemen* óriási tényérokot készít a befolyandó tiszta jövedelemnek. Az égen több felhő.

Ugyanott d. u. fél 3. (S. t. t.) Ajtók nyitva.

Kuglizás megkezdődött. 5-szöri dobás 25 vas. Ifj. *Jellinek* sánszai erősen emelkednek. *Csatáry* bíróbánkja még inkább. Az égen még több felhő.

Ugyanott d. u. fél 4. Általános izgatottság mellett folyik a versenykuglizás. Vagy 30-an hemzsegnek a nyeremények körül. Nem mindenki dob. Az első díj veszedelmesen *Kalmár* felé hajlik. *Csatáry* bíróbánkja botrányosan növekedik. Bennt általános sör és borkosztolás és holmi kártyaturok. Az ég derül.

Ugyanott esti fél 7-kor. Mesésen elkésredett versenykuglizás. A nyugodtbb elemet egyedül *Keller* órnagy és id. *Jellinek* képviselik. Vannak akik folyton mezülábast dobnak, mások ellenben vándlit. *Csatáry* bíróbánkja 10 forinttal apadt. De már ismét növekszik. Utolsó 20 filléresemet rakom éppen bele. Köröskörül ádáz italkosztolás és kaláber. Az ég alkonyba borul.

Ugyanott esti fél 8-kor. Utolsó mohikánok döntő versenye.

Ugyanott esti 8 órakor. Verseny véget ért. Nyertesek: 1-ső díj *Kalmár* Illés; 2-ik. Nem tudom; 3-ik. Ismeretlen; 4-ik *Kópis*; 5-ik fogalmam sincs róla.

Tiszta jövedelem 2 forint 56 kr. Általános meglegedés; végső és ekeseredett italkosztolás. Ki ki el. Eső csöppög.

Saját kiküldött tudósítónk táviratai itt véget érnek. Ezzel vélt ő eleget tenni hivatali kötelezettségének és azzal indokolja eljárását, hogy csupán 4 frt 73 kr. ára sörkontót csinált.

A minden erkölcsi alapot nélkülöző züllőncz ellen megindítottuk a fegyelmi eljárást, a melynek végeredményeképpen — engem csaptak el.

Buksy.

EGYESÜLETEK.

A »*Mária Dorothea-Egyesület*« 1898. évi április 24-én, vasárnap délelőtt 11 órakor *Budapest*en, *Andrássy-ut* 65. sz. a., az állami polg. iskolai tanítóképző-intézet nagytermében tartotta meg XIII. rendes évi közgyűlését, melyen gróf *Csáky Albinné* elnökölt. Főbb tárgyak voltak: 1. A választmány évi jelentése. 2. A költségvetés megállapítása és a felmentvény

megadása. 3. A tanítónők otthonának építkezése. 4. A választmány és a számvizsgáló bizottság megválasztása. 5. Néhány indítványok.

A nagyvárad kerékpáregyesület ma délután 5 órakor a Sport-téri helyiségben gyűlést tart.

A nőegylet ülése. A Bihar megyei és Nagyvárad Nőegylet választmányi tagjait és védhölgyeit van szerencsém a f. évi ápril hó 27-ik napján d. u. 4 órakor a városi árvaházban tartandó választmányi ülésre meghívni. Nagyvárad, 1898. évi ápril hó 26. napján. Özv. Báró Gerliczy Félixné elnök.

A Népnevelési egyesület ülése. A Bihar megyei Népnevelési Egyesület választmányja i. hó 27-én ma szerdán d. u. 5 órakor saját helyiségében (Nagy-Piacz-tér Közs. polg. iskola épület földszint 10 ajtó) ülést tart, melyre az egyesület választmányi tagjai figyelmét ez uton felhívjuk.

IRODALOM.

— Szűz Mária virágos kertje. Kath. könyvpiacunk egy jeles művel gazdagodott. Címe: »Szűz Mária virágos kertje«. Ezen pompás aszketikus munkát egy névtelen tudós szerző Majláth gróf, erdélyi püspöknek ajánlotta, ki a kiadás költségeit magára vállalta, a könyv árából befolyó összes jövedelmet péterfillér gyanánt a Szentatya lábához tette. Kétezer példány került piacra, melyet nyolcz hét alatt Erdélyben teljesen szétkapkodtak. A bőkezű püspök erre a második kétezernek kiadását is elhatározta és az ebből befolyó teljes összeget szintén jótékony célokra szánta.

Ezen kitűnő májusi olvasmány fejtegetéseit megérti az egyszerű nép is, művelt világiak, tanító ifjak, papok és női szerzetesekre nézve pedig valóságos lelki élvezet.

— Az »Egyetemes Könyvtár« új kiadványai. A Győrött Zoltán Vilmos szerkesztésében és Gross Testvérek kiadásában megjelenő »Egyetemes Könyvtár«, mely 10. kros füzetekben nyújtja a magyar olvasókörzetségnek a legértékesebb és legérdekesebb olvasmányokat, ismét új tanujelét adta életrevalóságának. A most megjelent 95—96. kettős szám ugyanis Katona Bánk bán-jának jegyzetes kiadását tartalmazza. A gazdag történelmi, dramaturgiai és költészeti kommentár Zoltán Vilmos tollából származik, ki hosszas tanulmányra valló, nagy apparátussal igyekszik eloszlalni mindazt, a mi a remek tragédia teljes megértését mindaddig akadályozta, úgy, hogy e kiadás Bánk bán-irodalmonkra valóságos nyereség. Különösen melegen ajánlható e mű — mint segédkönyv — az irodalommal foglalkozó tanulóifjúságnak, mely bámulatolts olcsó áron hasznavehető tanulmányi segédeszközt kap benne. A csinosan kiállított kis kötet 20 kr-ért kapható Győrött a kiadóknál s minden magyar könyvkereskedésben. — Az ugyancsak most megjelent 97. szám szintén Bánk bán-t tartalmazza, de kommentár nélkül. E szám ára 10 kr. — A 98. 99. kettős szám a magyar irodalom és szabadságharc ötvenéves évfordulója alkalmából készült s méltó emléket állít e dicső korszak vértanúinak. A tetszetős kötet címe: Az 1848—49-iki szabadságharc vértanúi, s dr. Vajda Emil, a negyvennyolczas idők buzgó és szerencsés kutatójának tollát dicséri. Az emelkedett, szép előadások kívül különösen az a meleg, hazafias hang érdemel említést, mely a művön átvonul. Az értékes kötet, melyhez két kép is mellékelve van: (1. Batthyány Lajos gróf, az első magyar miniszterelnök, 2. a tizenhárom vértanú) ára mindössze 20 kr. — A könyvtárra, melynek havonként kétszer jelenik meg egy-egy füzet, elő is lehet fizetni. Előfizetési ára egy évre 2 frt 40 kr., félévre 1 frt 20 kr., negyedévre 60 kr. Egy füzet ára 10 kr. A pénz előleges beküldése mellett bérmentve szállítatik. Teljes árjegyzék ingyen és bérmentve.

A 300 oldalra terjedő, szerfelett olcsó munka második kiadásban május első napján fog megjelenni. Ara finom papíron angol vásonkötésben 50 kr. A megrendelt példányokat bérmentve Steinicz Ede gyulafehérvári papnevelő intézeti lelkiigazgató küldi szét.

— Kath. Pedagogia 3. száma megjelent a következő tartalommal: A középiskola célja és feladata. (Vége.) Irta: Sarmaságh Géza dr. szatmari kir. kath. főgimnáziumi tanár. Brunetiére a neveléséről és tanításáról. (Folytatás.) Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel kísérte: Olasz József dr. A középiskolai ifjuság lelki gyakorlatai. Irta: Liteczky Béla löcsei főreáliskolai hittanár. Gondolatok a középiskolai életéről. Irta: Fintér Kálmán budapesti kegyes rendi főgimnáziumi tanár. Francia internátusok. (A középiskolai internátusok kérdéséhez.) Irta: Hirling Antal dr. áldozár és nevelő. Észrevételek a módszeres középiskolai vallásitanításról. (Folytatás.) Irta: Pokorny Emánuel, kir. kath. főgimn. hittanár. Humanista pedagógiai mozgalmak. (Folytatás) Irta: Acsay Antal dr., a budapesti tud. egyetemen m. tanár. Vegyesek. (Márciusus idusán. — Kiténtetés. — Szünidei tanfolyam filológusok részére. — A Szent István-Társulat. — A nagy szünidő kérdése. A Katholikus Pedagogia megjelenik minden hónapban, 4 ivnyi terjedelemben. Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII. ker., Pál-utca 7. sz. II. em. 37.

Igazságszolgáltatás.

A bíró bűne. Teljes husz esztendeig volt Bencze János nyárszegi lakos a község bírója s mindig hűségesen csinálta dolgát míg azután a huszadik év végén a főszolgabíró a pénztár vizsgálat alkalmával azután százötven forint hiányt tatált. A bíró akkor beösmerte azt, hogy a pénzt ő költötte el és ezt a vallomást ismételte a vizsgáló bíró előtt. Tegnap lett megtartva a végtárgyalás, amelyen azután Bencze mindenképen beakarta bizonyítani, értetlenségét és arra hivatkozott, hogy a pénzt a községi jegyző vette fel a nevében kiállított hamis nyugtával és azzal védekezett, hogy ezt azért nem árulta el eddig, mert a jegyző őt arra megkérte. A törvényszék a tárgyalást az ügyész indítványára elnapolta, mivel a vádlott három mentő tanura hivatkozott, akik állítólag tudnak a jegyzőhamisításáról, aki időközben meghalt.

Pfeifer Ernő szabadláb. Napokkal előtt megírták, hogy a Gschurindt-féle szeszgyár főkönyvelője Pfeifer Ernőt, aki néhány ezer forintot sikkasztott, a törvényszék letartoztatta. Az elfogott ember családja az állítólagosan hiányzó teljes összeget készpénzben kifizette, mire a gyár igazgatósága följelentését visszavonta és kijelentette, hogy a vádlott megbüntetését nem kívánja. Ennek következtében a törvényszék Pfeifer Ernőt az ügyesség indítványára már tegnap délelőtt szabadon bocsátotta.

REGÉNY-CSARNOK.

Az arany cserebogár.

Irta: Poe Edgar. Fordította: Vaday József.

— Helyes, — de hiszen egy kecskefej csaknem azonos egy . . .

— Igen csaknem azonos, de még is egészen más. Ön talán hallott is beszélni egy Kidd nevű kapitányról. Ez a Kidd szó azt jelenti angolul, hogy gödölye s én mindjárt arra gondoltam, hogy ez a gödölye fej nem mást jelképez, mint Kidd kapitány nevét. A halálfej pedig a pergamen átellenes sarkában megint nem egyéb, mint peccsét, a tengeri rablók megszokott peccsétnyomójának a rajza.

Röviden szólva itt egy levél volt kezemben, amely szövegének valami rendkívülit kellett tartalmazni.

Nem tudom hogyan, de hirtelen oly esodlatos sejtélem fogott el, valami rendkívüli szerencsének oly ellenállhatatlan előérzése szállott meg, mely még Jupiter képtelen elnevezését is indokolni látszik a tömör arany cserebogárról. S utóvégre is, hát nem volt itt az eszmék és események folyamában valami megfoghatatlan?

Egész éven át alig van szigetünkön oly

hüvös, hogy tüzet kellene gyújtani. Ha tüzre szükség nincs s ha az újfunlandi kutyám kellő pillanatban örömeiben Önnek nyakába nem ugrik; Ön a fél kezében a pergament le nem bocsátja egészen odáig, ahol a tűz heve már perzselni kezdett: soha föl nem tűnik a halálfej, s a kincs nyomaira rá nem akadunk.

— Folytassa, folytassa! A türelmetlenség megöl, kedves Legrand!

— Mint mondtam, talán hallott is Ön Kiddről és Kalózáiról valamit beszélni! A legendák szerint ezek a tengeri rablók valahol sok kincset rejtettek el.

Ki mondhatná meg, hogy a népmonda mikor szól igazat és mikor hazudik.

És ez a mese igen népszerű volt! Kidd kapitány a világ valamelyik részén elrejtette kincsét, az egyedüli szemtanukat megölte s aztán a kincse maga sem tudott rátalálni, mert elvesztette az iratot, melyen a hely leírása pontosan fel volt jegyezve.

Elöttem is ismeretes volt a monda, hogy Kidd kapitány rengeteg kincsekkel bírt. Ezek a kincsek még most is a földben lehetnek valahol s talán éppen ez a pergamen fogja azt megmondani, hogy mely helyen. Minél tovább néztem ezt a pergamenlapot, annál bizonyosabb színben tűnt fel előttem ez a rögeszmének látszó gondolat. Ismét melegíteni kezdtem a pergament, de a két rajzon kívül egyebet még mindig nem bírtam rajta felfedezni. Eközben észrevettem, hogy az egész pergament iszap és penész fűdi. Az irás tehát azért nem látszik. Gondosan megmostam s egy serpenyőbe téve óvatosan hevíteni kezdtem. Csakhamar előtűnt az egész tartalom, mely igen hasonlított egy csoport számtani feladvány képletéhez.

És Legrand elébem tartotta a pergamen lapot, melyen a halálfej és gödölyefej közt durva, vastag vonásokkal a következő titkos számjelcsoport állott:

$$\begin{array}{l}
 53 \begin{array}{c} + \\ + \\ + \\ + \end{array} + 305 \begin{array}{c} + \\ + \\ + \\ + \end{array} 6: 4826 \begin{array}{c} + \\ + \\ + \\ + \end{array} : 806 \times : 48+8 \\
 (60) 85; 1 \begin{array}{c} + \\ + \\ + \\ + \end{array} (:; \begin{array}{c} + \\ + \\ + \\ + \end{array} 8+83 (88) 5'' + 46 (88+ \\
 96 + ? ; 8) \begin{array}{c} + \\ + \\ + \\ + \end{array} (485) 5 \begin{array}{c} + \\ + \\ + \\ + \end{array} 2 \times \begin{array}{c} + \\ + \\ + \\ + \end{array} (4656 \times (5 \times -4) \\
 8 ? 8 \times ; 4069285); 6+8) 4 \begin{array}{c} + \\ + \\ + \\ + \end{array} ; 1 \begin{array}{c} + \\ + \\ + \\ + \end{array} 9; 48081; \\
 88: \begin{array}{c} + \\ + \\ + \\ + \end{array} 1; 48+85: 4) 485+528806'' 81 \begin{array}{c} + \\ + \\ + \\ + \end{array} 9; \\
 48 (88: 4 \begin{array}{c} + \\ + \\ + \\ + \end{array} ? 34; 48) 4 \begin{array}{c} + \\ + \\ + \\ + \end{array} : 161: 188: \begin{array}{c} + \\ + \\ + \\ + \end{array} ?-?
 \end{array}$$

— Ebből ugyan mit sem értek, — szóltam, — visszaadva Legrandnak a pergamen tekercset, Ha a Golkonda minden kincseit nekem igérenék, sem tudnám ezt az ostoba képletet megfejteni.

— Lásza, — folytató Legrand, — pedig a megfejtés épenséggel nem oly nehéz, mint Ön gondolná. Ez a képlet számokban van ugyan írva, de a számok betűket jelentenek s azok után, amik Kidd kapitányról fenn maradtak, nincs mit csudálkozni, ha ő egy elmés, titkos írás birtokában lett volna, sőt műveltséget egy olyan előkelő hajóskapitányról igen könnyen fel is tehetünk.

S higgye meg, hogy eféle titkos jegyzetekből tizezerszerre nehezebbeket is fejtettem már meg.

Bármily nehéznek látszott is e feladat megfejtése, valami titkos sugallat rendkívüli bizalommal töltött el s amint egyszer a kryptogram jegei láthatókká váltak, semmi kétségem sem volt többé, hogy azok jelentését meg fogom fejteni.

Bármiféle titkos irománynál első feladat tisztába jönni azzal, hogy miféle nyelven van írva. Ebben az esetben az irás alá alkalmazott jelvény eloszlatozt minden kétséget.

A »Kidd« szó rébusza csak angol nyelven lehetséges. Egyébiránt, ha ez a jel segítségül nem jött volna, megkísérlettem volna sorban a spanyol és francia nyelvet, amelyen föl lehet tenni, hogy egy tengeri rabló titkos iratát írhatja.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Lipót fng állapotáról.

Budapest, ápril 26. (Saját tud. táv.)
Lipót főherceg állapota jobbra fordult.

Apponyi gróf választói között.

Budapest, ápril 26. (Saját tud. táv.)
A p p o n y i Albert gróf pünkösden tartja meg kerületében beszámolóját.

Lujza főgnőről.

Budapest, április 26. (Saját tud. táv.)
L u j z a főgnő jelenleg Velenczében tartózkodik. Adóssága hét milliót tesz ki, melyből atyja egy milliót, a többi bécsi rokonai fizetik ki.

Bánffy Bécsben.

Bécs, ápril 26. (Saj. tudósít. táv.)
Bánffy báró miniszterelnök a mai reggeli vonattal ide érkezett. Az utazás szoros összefüggésben van a kiegyezés ügyével és az osztrák bonyodalmakkal. — Bánffy egy óráig értekezett az osztrák miniszterelnökkel.

Baross Gábor szobra.

Budapest, április 26 (Saj. tud. táv.)
Baross Gábor szobrának leleplezése októberben lesz.

A szultán küldöttei a czárnál.

Budapest, április 26. (Saját tud. távirata.)
Szentpétervárról írják: Miklós czár tegnap Hussein-Husni basa török nagykövetet fogadta, a ki a czárnak Dsevadbejt, a szultán titkárát és Feizibej kapitányt, a kik külön kiküldetésben ideérkeztek, bemutatta.

Uj kina kikötők.

Budapest, április 26. (Saját tud. táv.) A »Times« jelenti Pekingből tegnapi kelettel: A mint Port Arthurt, ép úgy Talien-Wan déli részét is pusztán tengerészeti támaszpontra szánták és idegen kereskedelmi hajóknak nem nyitják meg. Az erődítési munkálatok állítólag már megkezdődtek TalienWanban s már kijelölték a dock helyét.

KÖZGAZDASÁG.

Szöllőlugas.

Szívet-szemét gyönyörködtető látvány a zsendülő, mosolygó fürtökkel megrakott szöllőlugas.

Nyáron pompás pihenő hely; csendes, hűs árnyas menedék a forró nap sugarai ellen. A lombok szépsége és tüdése felfrissíti a testet, lelket egyaránt. Összel bőséges és vidám szüret tanyája. Hiszen ismeretes, hogy lugason terem a szőlő legtöbbet.

Csak hogy ritkán lehet jól belombosított, mennyiségileg gazdagon, minőségileg pedig finom ízű és jól megérett fürtöket termő lugasra bukkanni.

Ennek oka a metszés elhanyagolásában vagy helytelen kivitelében, a nyári zöld válogatás, kötözés, nyírás elmulasztásában és a peronoszpóra elleni védelem hiányosságában keresendő.

Az alábbiakban azon főbb irányelvekre akarok rámutatni, mik a szőlőlugas beállítása és kezelése körül kiváltképp szem előtt tartandók.

A felforgatott, jó erőben levő és porhanyó talajt a szőlő általában megkívánja. A lugasművelés mellett azonban — tekintve, hogy ekkor mily erős vegetációra s a termés mily tömegére számíthatunk — épen mindent el kell

követni, hogy a talaj jól átdolgozott, kövér és porhanyó legyen. Meg kell továbbá válogatni, hogy lugasnak milyen fajtát ültetünk. Irányadó itt, hogy a fajta természetétől erős növekedésre hajlandó, ne igen kései érésű s mint csemege finom minőségű legyen. Ily fajta szőlő van bőven, pl. a *Madelaine angevine*, *Oportó Passatutti*, *Margit*, a fehér és piros *chasslas*-k, a *kecskecsücsük* stb.

A szőlőtőkék életének első éveiben minden törekvésünk odairányuljon, hogy azok erőteljes *tenyészéletét* mindenáron minéljobban előmozdítsuk.

E végből tavasszal fejre vagy csak egy-két szemes csapra metszünk; nyáron a hajtásokat nem csonkítjuk, hanem egész szabadon engedjük nőni, ideiglenes karóhoz szorgalmasan felkötözve; a talajt minden gaztól tisztán és lazán tarjuk; a peronoszpóra ellen már idejében (preventive) és rendszeren permetezünk.

Midőn a lugastőkék 3—4 évesek, felállítjuk a lugos favázat s első ízben *metszük* a szőlőt *hoszura*. A vízintesen vagy függőlegesen kikötözött egy-két szőlővenyige — mely már mint cservessző termést is fog adni — lesz ezután évek során át az egyes tőkéken a termés *gócponyjává*, melyek mint megannyi karjai a szőlő fájának évről-évre természetesen rakodnak meg. Az ezen venyigék minden szeméből előtörő hajtások esztendőről esztendőre váltómetszéssel lesznek 2—3 szemes csapra metszve. A fő ugyanis az, hogy a szőlő ne ott teremjen, hol *neki* tetszik, hanem a hol *nekünk* tetszik. Ha nem metszünk vagy nem kiszámított czélszerűséggel metszünk, úgy a termés a véletlenre van bízva. Ez esetben azonban csupán elaprósodott, későn érő vagy meg se érő, silány termésre számíthatunk.

A metszésnél semmivel sem kevesebb fontosságú a lugas nyári kezelése. A válogatás, a felesleges hajtások eltávolítása, a meghagyottak időnkénti gondos kötözése, a termő csapok hajtásainak csonkítása stb.

A ki általában ismerős a szőlő metszésével és nyári munkájával, annak kevés fejtörést fog okozni a lugasszőlő kezelése is.

Ezt pedig némi gyakorlat után egy jó szakkönyvből — mely hű illusztrációkban tünteti fel az egyes műveleteket — elég gyorsan el lehet sajátítani. Ily jó és olcsó könyv pl. Molnár István »Szőlőművelési kátéja«.

Nagyon természetes, hogy a peronoszpóra megtámadja a lugastöskéket is. A magára hagyott gomba pusztítása valami borzasztó. Azért a rendszeres permetezéseket évente foganatosítani el ne mulasztjuk.

A lugas gondozása nagyon is kifizeti magát.

Mártonfalvi.

Gyümölcsös telepítés. Herbst Gyula cseszorai birtokos 850 holdnyi birtokából 600 holdat okszerű gyümölcsösnek óhajta betelepíteni s a tanács, utbaigazítás végett a földművelésügyi miniszterhez fordult s kérte, hogy szakértőt küldjön ki a telep helyére. A miniszter a kérelmet teljesíthetőnek találta s utasította Ritter Gusztávot, a kolozsmonostori gazdasági tanintézet főkerítészt, hogy a nyár folyamán szálljon ki Cseszorára és adja meg a szükséges utbaigazítást.

Nagyváradí hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradí piaczon 1893. április hó 26-ik napján tartott vásárban eladott természetények és élelmiszereknek.

Tiszta buza: Ó 13.—. Uj 13.40. Kétsz. buza 10.60—10.80. Rozs 8.80—9.30. Arpa 6.80—7.—. Zab 7.30—7.50. Tengeri: ó 5.80. uj 6.—. Borsó 18.—. Lenese 20.—. Bab 8.80. Köleskása 12.—. Burgonya 3.60. 100 kiló lángliszt 21.40. zsemlyeliszt 21.20, fehérkenyér liszt 20.80, barnakenyér liszt 20.20, széna fuvarral 1.90, szalma 0.60 Szalona 65.—, 6 kiló zsup-szalma —08, 150 dkgr. alom-szalma —03. 1 köbm. bikkfa 3.20, tölgyfa 3.—, cserfa 3.40. 100 kiló marhahus 48.—. Öntött gyertya 44.—. Lámpaolaj 42.—. 1 liter ó-bor —50. Uj-bor —40. Pálinka —34. Szilva pálinka —90. Szesz 0.95. 1 mm. kőso 10.70.

* Megrendelhető a szerzőnél Budapesten, I. Gellérthegy, orsz. kertészeti iskola. Ára 65 kr bérmentes küldéssel.

nyers fagyú 24.—. olvaszt. fagyú 32.—, szappan 24.—, birka gyapju —, magyar gyapju —. Egy hektoliter ó-bor 33.—, uj bor 23.—. mész 1.30, kemény faszén 1.80, puha faszén 1.60, kendermag 10.—. köles 6.—, repce 13.—, dió 26.—, mogyoró —, aszu szilva 24.—. Egy kilogramm savanyu káposzta 12, szalonna 66, sertéshus 60, juh-hus 34, veres hagyma 18, fog-hagyma 36, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 18. Egy liter kőolaj 18, 1 mm. bükköny —, 1 mm. luczernamag — 1 mm. lóhere —, 1 mm. burgondi —.

Forgalmi kimutatás 1898. évi április 26-ról: Tiszta buza körülbelül 350 hltr, kétszeres buza 100 hltr, rozs 200 hltr, árpa 100 hltr. zab 200 hltr, tengeri 400 hltr, burgonya 600, hltr. Lásas jószágok: Hizott sertés mintegy 50 drb, félhizott 160, sovány 240, süldő 500, malacz 700, hizott marha 10, jármás ökör 380, fejős tehén 250, borju 238, bivaly 7, juh és kecske 400, ló 267.

Marha ártáblázat 1898. április 26-ról
Egy pár első rendű jármás ökör 320—340, egy pár másodrendű jármás ökör 220—290, egy pár harmadrendű jármás ökör 116—210, 1 pár fejős tehén 100—190. 1 drb. vágó ökör 250 kgr. 65—85. 1 drb. vágó tehén 150 kgr. 45—65, 1 drb. veres borju 10—16, 1 drb. fél éves borju 17—25, 1 drb. egy éves borju 24—33, két éves borju 34—60, 1 pár hizott sertés 54—92, 1 pár fél éves 20—24 1 pár egy éves sertés 34—48, 1 pár két éves sertés 56—86, egy jó igás ló 65—100, egy pár ökörbőr 16—21, egy pár tehénbőr 13—16. 1 pár borjubőr 6—8, 1 pár lóbor 7—10.

TÓZSDE.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Gabonatözsde.

Készaru buzában az irányzat szilárd volt.

Határidők.

Budapest, április 26.	
Buza ősze	11.05
Buza tavaszra	14.55
Tengeri	6.22
Rozs ősze	9.55
Zab ősze	7.50

Értéktözsde.

Az irányzat szilárd.

Budapest április 26.	
Déli vasut	353.60
Rimamurányi	252.—
Magyar jelzáló	248.1/4
Magyar leszámítoló	249.1/2
Iparbank	101.25
Budapest közuti	883.—
Kereskedelmi bank	1404.—
Villamos vasut	269.—
Salgótarjáni	612.—
Waggon-kölcsön	088.26

Bécs, április 26.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	350.—
Magyar hitel	370.1/2
Allamvasut	344.1/4
Birodalmi márka	58.90

Hivatalos arfolyamok

a budapesti áru- és értéktözsden 1898. április 26-án.

Magyar aranyáradék 4%	120.—
Magyar koronajáradék	98.85
Magyar vasut kölcsön aranyban 4 1/2%	119.—
Magyar vasut kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.25
Magyar vasut államkölcsön 1375-ből	121.50
Magyar földm. mentesítési kötvény 4%	97.50
It. ún. é. és jog. megváltási kötvény	100.60
H. ar. a. l. r. föld. tenger. mentesítési kötvény	97.50
Magyar ny. mentesítési sorsjegy-kölcsön	160.—
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	140.—
Osztrák járadék papírban	101.75
Osztrák járadék ezüstben	101.75
Osztrák járadék aranyban	121.—
Osztrák ker. ar. járadék	101.25
1860 Osztrák államsorsjegyek	143.25
Osztrák magyar bankrészevény	920.—
Magyar hit. bankrészevény	375.25
Osztr. k. hitelintézet részvény	355.—
Pá is vista	343.25
20 márkás arany	955.—
Német birodalmi márka	58.87
London vista	120.90
Páris vista	47.70
20 márkás arany	11.78

A szerkesztőnél felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1897. évi október 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.					
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	T. v.
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	1 55	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	4 08	1 31	6 00	2 40	6 12
B.-Hunyad >	12 20	6 40	8 37	7 54	—	Nagykúta >	10 20	3 25	7 54	10 16	—	Debreczen >	5 23	3 05	6 59	4 07	7 40
Csucsá >	12 52	7 09	9 19	8 32	4 49	Szolnok >	11 19	4 23	9 27	11 31	—	Érmihályfalva érk.	6 37	4 06	7 44	5 09	9 23
Bucsa >	—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 55	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Brátka >	—	—	9 50	9 10	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	
Rév >	1 34	7 47	10 08	9 30	6 13	Sáp >	1 17	6 15	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva ind.	6 38	11 17	5 40	9 24	57
Élesd >	1 48	7 59	10 25	9 48	6 42	B.-Ujfalu >	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04	Debreczen >	3 48	12 36	—	15 10 37	53
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány érk.	5 24	1 45	—	9 45 11 40	46
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés.					
Várad-Velence >	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56	V. v.	V. v.	Vértés—Debreczen—Nagy-Léta			
Nagyvárad érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki >	—	—	1 36	3 32	7 08	V. v.	V. v.	V. v.	V. v.		
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad érk.	2 11	7 07	1 48	3 42	7 22	Debreczen i.	8 35	4 17	Nagy-Léta-	5 25	1 05
Püspöki >	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	7 14	2 06	3 58	1 22	Sáránd >	9 31	5 11	Vértés ind.	—	—
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velence >	2 25	—	2 30	4 05	1 31	H.-Bagos >	9 44	5 22	M.-Pályi >	5 47	1 30
Mező-Keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	—	—	2 41	4 16	1 46	H.-Pályi >	10 08	5 46	H.-Pályi >	6 03	1 48
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	2 50	7 43	3 03	4 38	2 19	M.-Pályi >	10 23	6 00	H.-Bagos >	6 18	2 05
B.-Ujfalu >	3 18	9 22	12 29	12 05	4 16	Elesd >	3 04	7 56	3 21	4 56	2 50	N.-Léta-	—	—	Sáránd >	6 47	2 34
Sáp >	3 38	9 36	12 47	12 25	4 49	Rév >	3 26	8 18	3 45	5 20	3 32	Vértés érk.	10 46	6 20	Debreczen é.	7 25	3 18
Báránd >	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka >	—	—	4 06	5 43	4 08	Sáránd—Derecske.					
P.-Ladány >	4 03	10 03	1 34	1 19	5 50	Bucsa >	—	8 51	4 27	6 04	4 36	Derecske ind.	9 41	5 21	Derecske ind.	6 00	1 49
Szolnok >	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	4 16	9 6	4 53	6 31	5 03	Derecske érk.	10 00	5 40	Sáránd érk.	6 20	2 09
Nagy-Káta >	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad >	4 52	9 37	5 32	7 16	—	Arad—Nagyvárad.					
Budapest érk.	7 50	1 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár érk.	5 55	10 37	6 59	8 33	—	Arad ind.	5 10	11 20	9 35		

Ezen sorsjáték 6 osztályra osztott össznyereménye a következő:

	korona		korona
1 jutalom nyeremény	à 600,000	1 nyeremény	à 25,000
1 nyeremény	„ 400,000	7 „	„ 20,000
1 „	„ 200,000	3 „	„ 15,000
2 „	„ 100,000	31 „	„ 10,000
1 „	„ 90,000	67 „	„ 5,000
1 „	„ 80,000	3 „	„ 3,000
1 „	„ 70,000	432 „	„ 2,000
2 „	„ 60,000	763 „	„ 1,000
1 „	„ 40,000	1238 „	„ 500
5 „	„ 30,000	90 „	„ 300

31700 nyeremény à 200 kor. 3900 nyeremény à 170 kor. 4900 nyeremény à 130 kor. 50 nyeremény à 100 kor. 3900 nyeremény à 80 kor. 2900 nyeremény à 40 kor., összesen

50,000 nyeremény
13.160,000 korona összegben.

BIHARI EDE

Magy. kir. szabadalmazott

osztálysorsjáték

főelárusító helye.

Elküldök utánvétellel vagy a betétösszeg előleges beküldése ellen (postaltalvánnyal vagy ajánlott levélben)

I. osztályu eredeti sorsjegyet

egy egész	egy fél	egy negyed	egy nyolczad
6.— frt	3.— frt.	150 frt.	—75 kr.

A hivatalos terv minden megrendelőnek ingyen mellékeltek. A huzásjegyzéket mindjárt a huzás után felszólítás nélkül beküldöm. Megrendeléseket kérem minél előbb a sorsjegyek eladásával megbízott főelárusítónak

BIHARI EDE BUDAPEST, Kerepesi-ut 20.
beküldeni.

A most befejezett első sorsjátékban több nagy nyeremény között a 600.000 korona a 69.686. számra, a 60.000 korona a 23.772. számra nálam nyeretett és általam fizettetett ki, így tehát főarudám jogosan nevezhető a legszerencsésebbnek.